

використовуватися для емісії цінних паперів, валютних операцій, надання кредитів тощо. Також потрібно зазначити, що перерозподіл грошових коштів шляхом проведення операцій з цінними паперами забезпечується такими активними учасниками ОП і фондового ринку, як: інвестиційні компанії, банки, страхові і трастові компанії тощо. Основними їх функціями є: ефективне управління фондовими цінностями, зниження фінансових ризиків під час інвестування, емісія цінних паперів та інші.

Відтак, участь у складі ОП банків, страхових, трастових, інвестиційних компаній і підприємств виробничої сфери полегшує фінансову взаємодію всередині групи, позаяк у фінансово-кредитних установах акумулюється основне джерело фінансування економіки – грошовий капітал.

При цьому ефективне вкладення грошового капіталу у цінні папери, як одного з джерел фінансування інноваційного розвитку, вимагає розробки системи показників, яка буде використовуватися зазначеними вище фінансовими посередниками фондового ринку для характеристики використання акціонерного капіталу учасниками ОП, ефективності вкладення коштів інвесторів у цінні папери, а також визначення вартості цінних паперів та інше.

А.Г. Бухтіарова
Сумський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ В УКРАЇНІ

Розглядаючи прозорість як один з необхідних атрибутів управлінської діяльності будь-якої демократичної держави, важливо відзначити виняткову інноваційність цього феномену, його потужний вплив на демократизацію як самого управлінського простору, так і суспільного життя в цілому. У всіх індустріально розвинених країнах світу основною метою реформування є радикальне підвищення ефективності виконання державою своїх економічних функцій.

Принцип прозорості діяльності органів державної влади досліджується вітчизняними науковцями в контексті демократизації державного управління, формування громадянського суспільства в Україні. На думку яких, прозорість постає важливою характеристикою соціальних комунікацій органів державної влади, засобів масової інформації, громадян та громадських організацій. Цей феномен управлінського процесу задекларовано в десятках нормативно-правових актів, що регулюють діяльність органів державної влади, але в жодному з них немає чіткого визначення його змісту.

У відповідності до міжнародних стандартів, що включають рекомендації питань щодо прозорості публічних фінансів, варто згадати Кодекс належної практики забезпечення прозорості в бюджетно-податковій сфері, прийнятий МВФ у 1998 р., який сприяв розробленню принципів і загальних положень дотримання вимог транспарентності бюджету. Структура цього акту, яка чітко встановлює напрями роботи стосовно досягнення відкритості бюджетного процесу, містить такі розділи:

- I. Визначення повноважень і відповідальності у бюджетному процесі;
- II. Доступність інформації про бюджет широкій громадськості;
- III. Відкритий процес складання та виконання бюджету, а також звітування про його виконання;
- IV. Забезпечення цільності бюджетних даних [0, с. 13-19].

Серед інших документів, щодо забезпечення прозорості бюджетного процесу, варто відмітити Рекомендації Найкращої практики транспарентності бюджету, які розроблено Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Так, ОЕСР розглядає бюджетну прозорість через повноту, своєчасність й систематизованість розкриття інформації та інших бюджетно-фінансових показників, а до змісту бюджетної прозорості висуваються вимоги не лише

щодо якості наданої бюджетної інформації, але й повноти охоплення (з представленням активів і зобов'язань уряду) [0, с. 35-41].

На відміну від законодавства країн Європейського Союзу, для вітчизняного бюджетного законодавства характерна відсутність жорстких бюджетних правил, що зумовлює необхідність та доцільність запровадження в Україні фіскальних правил з огляду на практику ЄС у сфері фінансової політики. Фіскальні правила повинні бути закріплені нормативно-правовими актами на законодавчому рівні та стосуватися питань не тільки процесу бюджетного/фінансового планування, але і виконання бюджету. Так, на випадок відхилення від даних правил, повинен бути розроблений автоматичний механізм їх коригування. У свою чергу, конкретні бюджетні процедури мають бути також закріплені у нормативно-правових актах. Так, на нашу думку, необхідно на законодавчому рівні заборонити внесення змін до поточного бюджету протягом бюджетного року, за винятком виникнення певних, чітко визначених обставин. Для того щоб забезпечити бюджетне збалансування в оптимальний спосіб, доцільно доручити розроблення або дозволити брати участь у розробленні макроекономічних прогнозів та проведенні оцінки бюджетних надходжень уже створеним науково-дослідним інституціям. При цьому важливо встановити незалежність цих інституцій та коло покладених на них функцій на законодавчому рівні [0, с. 1-6].

У 2017 році Україна займала 39 місце поміж 115 країн світу у рейтингу бюджетної прозорості з 54 балами зі 100. Але, варто відмітити, що даний показник є більшим за середній світовий рівень бюджетної прозорості, що складає 43 зі 100, що свідчить про поступове покращення рівня прозорості бюджетного процесу в Україні, адже у 2015 році ми мали 46 балів зі 100. Все у загальному вигляді позицію України у даному рейтингу можна порівняти з показниками більшості країн Східної Європи, що цілком відповідає прагненню Міністерства фінансів України увійти в ТОП-40 країн за рівнем бюджетної прозорості.

Отже, можна зробити висновок, що в Україні правове забезпечення прозорості публічних фінансів знаходиться на початковому рівні формування, та немає системного характеру. Так нормативно-правові акти, що регулюють питання прозорості бюджету, є занадто загальними і носять рекомендаційний характер. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є важливим етапом розвитку для нашої держави, яка передбачає політичну й економічну інтеграцію. Саме тому, важливим етапом є використання досвіду країн членів ЄС для реформування поточного стану публічних фінансів. Розглянуті заходи можуть значною мірою покращити показники прозорості системи публічних фінансів, що, у свою чергу, забезпечить створення сприятливих умов для залучення інвестицій, активізації підприємницької діяльності та підвищенню рівня соціального забезпечення України. У свою чергу, з огляду на практичний досвід країн Європейського Союзу, запровадження чітких правил, які б отримали законодавче підкріплення, розробка дієвих механізмів та граничних фінансових показників, дозволить забезпечити прозорість системи публічних фінансів в Україні.

Дослідження виконане у рамках держбюджетної науково-дослідної роботи 0118U003585 «Формування системи забезпечення прозорості публічних фінансів як передумова боротьби з корупцією в Україні».

Гладченко Л. Прозорість державних фінансів як передумова ефективності державного управління. Вісник Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. 2011. № 3-4. С. 35-41.
2. Гончаренко М. В. Європейські стандарти антикризового управління публічними фінансами. Актуальні проблеми державного управління. 2016. № 2. С. 1-6.
3. Іваницька О.М. Забезпечення прозорості державних фінансів і фінансової системи України. Наукові праці НДФІ. 2014. Вип. 4. С. 13-19.